

KOPANIE (26) *sb n*

o oraz a jasne; teksty nie oznaczają é oraz -é.

sg N kopani(e) (6). ◇ G kopaniã (8). ◇ D kopaniu (2). ◇ A kopani(e) (3). ◇ I kopaniem (3), kopanim (2); -ém Mącz, Oczko; -im BielKron; -ém : -im BielSpr (1 : 1); ~ -ém (1), -(e)m (2). ◇ L kopaniu (1). ◇ pl N kopaniã (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde bez cytatu.

I. Rzeczownik od „kopać”; wykonywanie zagłębień w ziemi przy pomocy odpowiedniego narzędzia; praca przy robotach ziemnych; *fossio Calep, Cn; fossura Cn (20) : BielSat L3; BielSjem 25; Fossilis – Do kopaniã łpofofobny. Calep 426b, 426b.*

W połączeniu szeregowym (1): Pátrz nań v budowánia/ v murowánia/ v kopánia/ v grábárzow/ a on wżędy pilnie vpomina/ áby grunty dobrze záfádzano RejZwierc 159v.

Wyrażenia: »kopanie dołu« (1): Wiele tych fortelow bywa/ ktorymi nieprzyaciela nieopátrznego łácnó požýć [...]. Drudzy kopánim dołu/ Drudzy ná przepráwówánium Rzek BielSpr 27.

»kopanie fundamentu« (1): Widzenie S. Symeoná o kopánium fundámentow. SkarŻyw 28 marg.

»łopata do kopania« (1): Bipalium, Instrumentum ad fodiendum, Motyká álbo/ łópáta do kopánia. Mącz 25b.

»rowy [= rowów] kopanie« (1): iáko łá te roboty/ orániná wżeláka/ síew/ młócbá/ drwá/ rowy kopánia/ grodza GostGosp 160.

»kopanie sadzawki, stawu« [szyk 1 : 1] (1 : 1): Piscinarius, Który ma chuc ku kopánium ładzáwek/ Rad łie z grábárfstwem obchodzi. Mącz 301a; niemálf łtáwów kopánia/ [...] pracey bárzo pieniądze mnożácey GostGospSieb +3v.

a. Spulchnianie ziemi dla przygotowania jej do uprawy; uprawianie ziemi; pastinatio, sarculatio Mącz (4) : łeft czás łzczepieniu/ kopánium. BielKron 79v; Sarculatio, Włóczenie/ też kopánie. Mącz 368c, 283a.

Wyrażenie: »kopanie motyką« (1): pastinatus, Rycie/ Kopánie motyká. Mącz 283a.

α. [Karczowanie: gdzieby przy tych miejscach jeden nad drugiego więcy wykopał, tedy uczyniwszy mu nagrodę [...] za nakład kopania, równo się oną kopaniã podziela] *InwSzlachKal 1578 nr 35.]*

b. Wydobywanie, wygrzebywanie czegoś z ziemi (zwłaszcza minerałów) (5) : łtąd ognie/ którých owi co w górách łye kopánim báwiał/ vłtáwicznie widzá Oczko 6.

kopanie czego (4): BielKron 443; Więcey ćierpię niłzli ći ktorzy łá ná wieczne więzienie potępieni: ábo co ná kopánie krufzców zdáni łá. SkarŻyw 89; Item/ len/ konopie/ młócenie/ moczenie/ tárćie/ kopánie rzepy/ ogrodów napráwá. GostGosp 164. Cf Wyrażenie.

Wyrażenie: »kopanie kamieni« (1): Latomiae, Kopánie kámieni. Mącz 185c.

II. Rzeczownik od „kopać” lub „kopać się”; podkopywanie się, wykonywanie podkopu mającego ułatwić dostanie się do jakiegoś miejsca (5) : *BielKron 312; Cuniculatim, Táyemnie/ Chytrze przez kopánie. Mącz 72b; BielSpr 63v.*

kopanie do czego (1): Cunicularius, Miłtrz który łie s kopánim do murow vmié obchodzić. Mącz 72b.

kopanie pod co (1): Miárá ná kopánie pod mur. BielSpr 63 marg.

III. Rzeczownik od „kopać się”; usypywanie wału obronnego; tu być może sam wał (1) : ofádźili fwoy brzeg Prułowie strzelbą y kopánim/ mołthy pokáźiwłzy *BielKron* 383v.

Synonimy: **I.** grabarka, grabarstwo, rycie.

Cf **KOPAĆ, KOPAĆ SIĘ, KOPANINA**

ZZa